

TRAIT OF LEADER

คุณลักษณะผู้นำ

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำ

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำ

เพลเลจรีโนและวาร์นฮาการ (Pellegrino and Vanhagan)

(1985, หน้า 1) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้นำ หมายถึง ศักยภาพทางความรู้หรือทักษะที่ช่วยให้ผู้นำปฏิบัติงานได้จนสำเร็จ และคุณลักษณะของผู้นำคือสิ่งต่าง ๆ ในตัวผู้บริหารทั้งที่มีมาแต่กำเนิด และที่เกิดจากการเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้ทั่วไป แรงจูงใจ ลักษณะนิสัย ภาพพจน์ที่มองตนเอง บทบาททางสังคม หรือความชำนาญเฉพาะของผู้บริหาร ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้สำเร็จได้ดีเยี่ยม

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำ

ลิเคิร์ต (Likert)

(1956, หน้า 98) กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะผู้นำ หมายถึง การที่ผู้นำมีความสามารถในการกระทำของตนที่เป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อนร่วมงาน มีความเข้าใจในระบบงานทุกอย่าง และยังต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในงานทุกอย่าง ทุกงาน และเป็นผู้นิเทศและติดตามงานได้ดี

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำ

สุเทพ พงศ์ศรีโรจน์

(2548, หน้า 101) ได้กล่าวว่า “Trait” หรือ “คุณลักษณะ” หมายถึง คุณลักษณะที่ถูกปรุงแต่งต่าง ๆ เฉพาะรายบุคคล (Individual attributes) ประกอบด้วย พื้นฐานของบุคลิกภาพ ภาวะด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ (temperament) ความต้องการ (needs) แรงขับ (Motives) ค่านิยม (Values) เป็นบุคลิกภาพที่ค่อนข้างถาวร แสดงออกมาในแต่ละสถานการณ์ รวมไปถึงความมั่นใจในตนเอง (Self – confidence) วุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional maturity) ความมั่นคงของอารมณ์ (Emotional stability) ระดับของพลัง (Energy level) และความสามารถในการทนทานต่อความเครียด (Stress tolerance) เป็นต้น

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำ

ณัฐณกรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์

(ม.ป.ป., หน้า 39) คุณลักษณะผู้นำ หมายถึง ลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่เป็นผู้นำ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่แสดงถึงความรู้สึกริเริ่มคิดหรือลักษณะประจำทั้งด้านร่างกายและการแสดงออกของผู้นำ ที่ทำให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ ชักจูง หรือโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เช่น คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ การที่บุคคลจะเป็นผู้นำจึงควรมีคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างและเหนือกว่าบุคคลอื่น

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำ

ณัฐณกรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์ (ต่อ)

คุณลักษณะเฉพาะประจำตัว ของผู้นำนั้น อาจติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดหรือสร้างและพัฒนาขึ้นมาในภายหลังก็ได้ โดยได้จากการเรียนรู้ ฝึกฝนประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น บุคลิกภาพ อุปนิสัย สติปัญญา ความสามารถในการบริหารและการเป็นผู้นำ วุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ ความรับผิดชอบ ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบ มีความยุติธรรมและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน เป็นต้น

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

(2548, หน้า 16) ได้ให้ความหมายของคำว่าคุณลักษณะผู้นำไว้ว่า หมายถึงคุณสมบัติเด่นของผู้นำซึ่งมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จ

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำ

สรุปจากนักวิชาการทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ความหมายของคุณลักษณะผู้นำ คือ ทักษะหรือศักยภาพของผู้นำที่มุ่งให้เกิดการนำผู้ตามด้วยปัจจัยต่าง ๆ จนสามารถบรรลุผลได้ตามที่ผู้นำต้องการ โดยอาศัยลักษณะทางกายภาพ ความฉลาดรอบรู้ ความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจหรือจูงใจ วุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม พลังอำนาจที่สามารถมองเห็นและไม่อาจมองเห็น เพื่อผลักดันขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ซึ่งล้วนแต่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

สโตกดิลล์ (Stogdill) (1989, หน้า 196-198)

- 1) ทางกาย (physical characteristics) สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์มีชีวิตชีวา
- 2) คุณลักษณะทางสติปัญญาและความสามารถ (intelligent and ability) หมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ กล้าตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ (personality) ซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีความสามารถในการปรับตัว สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีศิลปะในการทำงาน
- 4) คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (task-related characteristics) เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

ดรัคเกอร์ (Drucker)

(1958, หน้า 150) ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ ดังนี้

- 1) มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สมอง
- 2) มีความชำนาญพิเศษ
- 3) มีอำนาจในตัวเอง
- 4) รอบรู้ทุกอย่างที่สามารถทำได้
- 5) แสวงหาสิ่งที่ดี
- 6) ตรงต่อระเบียบ
- 7) รู้จักที่ต่ำที่สูง
- 8) การแสดงท่าทาง ๆ ไม่ขัดตา

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

เครทอน (Kreitton)

(1960, หน้า 81) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี ประกอบด้วยข้อบัญญัติ 21 ประการ คือ

- 1) มีความรู้ดี
- 2) มีลักษณะจูงใจแก่ผู้พบเห็น
- 3) มีจิตใจเยือกเย็นเมื่อพบปัญหา
- 4) นอบน้อม
- 5) ตัดสินใจปัญหาทันที่
- 6) เป็นกลางโดยไม่เอนเอียง
- 7) เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้
- 8) มีความกล้าหาญ
- 9) เป็นผู้ร่าเริงมองโลกในแง่ดี
- 10) เตรียใจที่จะรับงานหนัก

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

เครทอน (Kreitton) (ต่อ)

11) มีอารมณ์มั่นคง	12) มีจิตใจเมตตา
13) เป็นผู้มีความกระตือรือร้น	14) มีความเสมอต้นเสมอปลาย
15) สามารถควบคุมการประชุมและการแนะนำความคิด	
16) รักการทำงาน	17) ไม่หมดกำลังใจอะไรง่าย ๆ
18) มีความสามารถในการทำงาน	19) มีพลังแห่งความคิดคำนึง
20) ซื่อสัตย์และตรงไปตรงมา	21) มีศีลธรรม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

กรีนเบิร์ก และ บาร์รอน (Greenberg & Baron)

- (2003, หน้า 473) 1) มีแรงขับสูง (Driven)
- 2) มีความซื่อสัตย์ และ ความมีคุณธรรม (Honesty and Integrity)
- 3) มีแรงจูงใจสูงในการเป็นผู้นำ (Leadership Motivation)
- 4) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence)
- 5) มีความรู้ในด้านธุรกิจ (Knowledge of the Business)
- 6) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
- 7) มีความยืดหยุ่น (Flexibility)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

สมชาย เทพแสง และอรจิรา เทพแสง

(2549) ได้ศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำ ทั้งอดีตและปัจจุบันที่ได้รับการยอมรับ และทำการสังเคราะห์ทฤษฎีผู้นำต่าง ๆ แบ่งออกเป็นลักษณะ 20 P ดังนี้

- 1) Psychology ผู้นำต้องมีจิตวิทยาในการบริหารคน
- 2) Personality การแต่งกายและลักษณะท่าทางของบุคคลบางคน
- 3) Pioneer เป็นผู้ริเริ่มบุกเบิก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 4) Poster การประชาสัมพันธ์งาน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

สมชาย เทพแสง และอรจิรา เทพแสง (ต่อ)

- 5) Parent ผู้นำต้องปฏิบัติตนเปรียบเสมือนพ่อแม่
- 6) Period ผู้นำต้องเป็นคนตรงเวลา การทำงานตรงเวลา (Just in time)
- 7) Pacific ผู้นำต้องมีความสุขรอบคอบ ใจเย็น มีกลยุทธ์ที่แยบยลยอดเยี่ยม
- 8) Pleasure ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน แก้ไขสถานการณ์ในช่วงที่ตึงเครียดได้
- 9) Prudent การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทำให้เราเป็นผู้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 10) Principle การทำงานของผู้นำ ต้องยึดหลักการเป็นแนวปฏิบัติ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

สมชาย เทพแสง และอรจิรา เทพแสง (ต่อ)

- 11) Perfect ผู้นำต้องทำงานด้วยความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้
- 12) Point การกำหนดวัตถุประสงค์ของงานที่แน่นอนชัดเจน
- 13) Plan ผู้นำต้องทำงานด้วยการวางแผนงานอย่างรอบคอบ
- 14) Pay รู้จักการกระจายงาน และกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง
- 15) Participation บริหารงานแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน
- 16) Pundit ต้องมีความรู้เรื่องที่ทำอย่างเข้าใจชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

สมชาย เทพแสง และอรจิรา เทพแสง (ต่อ)

- 17) Politic มีความรู้ ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครอง
- 18) Poet ต้องมีความสามารถด้านการเขียนหรือการสื่อสาร
- 19) Perception มีความสามารถในการหยั่งรู้ คาดการณ์
- 20) Psycho มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้นำ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

สมเดช มุงเมือง

(2549, หน้า 246) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะสำคัญของผู้นำที่ประสบความสำเร็จไว้ได้

5 ประการ ได้แก่

- 1) การมีความซื่อสัตย์ (Honest)
- 2) การมีสมรรถนะ (Competent)
- 3) การเป็นผู้ที่มองไปข้างหน้า (Forward – looking)
- 4) การมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiring)
- 5) การมีความน่าเชื่อถือ เป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ (Creating Vision)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

อัจฉรา โพธิ์อ้น (2558)

ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเฉลียวฉลาด ด้านความกระตือรือร้น ด้านความรอบรู้ในงาน ด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรม ด้านความมีพลัง ด้านความเป็นผู้นำและด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

อัจฉรา โพธิ์อ้น (2558)

(ต่อ) 2) ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา วิชยฐานะประสบการณ์ทำงาน ขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

ปรารภ หลงสมบุญ (2552)

วิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ได้สรุปผลดังนี้ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมชุมชน โดยภาพรวม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวมคุณลักษณะทางสังคม และคุณลักษณะทางภูมิหลังทางสังคม 2) คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ สติปัญญาและลักษณะทางสังคม 3) คุณลักษณะของผู้บริหารในการดำเนินการมีเพียงด้านเดียวคือ ลักษณะทางสังคม

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

ปรารภ หลงสมบุญ (2552)

(ต่อ) 4) คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในชุมชนในผลประโยชน์ ได้แก่ สติปัญญาและลักษณะทางสังคม 5) คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล มีเพียงด้านเดียว คือ คุณสมบัติของผู้บริหาร โดยภาพรวม จะเห็นว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพรวม ได้แก่ คุณสมบัติของผู้บริหารโดยภาพรวม และภูมิหลังทางสังคม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

ประคอง รัศมีแก้ว (2551)

ได้ศึกษาวิจัย คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีคุณภาพผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีคุณภาพประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร 2) การครองตนของผู้บริหาร 3) ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และ 4) บุคลิกภาพของผู้บริหาร

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

ประคอง รัศมีแก้ว (2551)

(ต่อ) 2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำ โดยศึกษาเอกสารและคู่มือการปฏิบัติงาน การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน การเข้ารับการฝึกอบรม และการเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

สมถวิล ชูทรัพย์ (2550)

ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาเครื่องมือและตัวชี้วัดคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 17 คุณลักษณะ คือ 1) คุณลักษณะทางกาย 2) คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ 3) คุณลักษณะทางสังคม 4) คุณลักษณะส่วนบุคคล 5) คุณลักษณะด้านความรู้ 6) คุณลักษณะความสามารถในการปฏิบัติงาน 7) คุณลักษณะด้านวิชาชีพ 8) คุณลักษณะทางแรงจูงใจ 9) คุณลักษณะทางทักษะ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำ

สมถวิล ชูทรัพย์ (2550)

(ต่อ) 10) คุณลักษณะด้านการบริหาร 11) คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม 12) คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ 13) คุณลักษณะด้านความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น 14) คุณลักษณะด้านความสามารถในการวางแผนการทำงาน 15) คุณลักษณะด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับชุมชน 16) คุณลักษณะด้านความสามารถในฐานะผู้นำด้านศาสนา วัฒนธรรม และจริยธรรม 17) คุณลักษณะด้านทัศนคติ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

นัยนา นิลพันธุ์ (2556)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้บริหารทุกคน ถ้าผู้บริหารทำตนเป็นผู้นำที่ดี ผู้บริหารนั้นย่อมมีภาพลักษณ์ที่ดีตามไปด้วย สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

นัยนา นิลพันธุ์ (2556)

(ต่อ) พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ มีสติ รองลงมาสนใจในสิ่งแปลกใหม่ บุคลิกภาพเปิดเผย มีความประนีประนอม และมีความมั่นคงทางอารมณ์ ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลส่วนใหญ่ เป็นผู้บริหารที่มีสติ รอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ประมาท เคร่งครัด และตระหนักถึงศีลธรรม มุ่งความสำเร็จมีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการวางแผน มีความคิดสร้างสรรค์ สนใจใฝ่รู้

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ

นัยนา นิลพันธุ์ (2556)

(ต่อ) ตื่นตัวต่อการใฝ่หาประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ ๆ ชอบการพัฒนาและยอมรับประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ ผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์จะต้องมีความพร้อมด้านข้อมูล เพื่อจะได้นำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน เป็นมิตร ชอบเข้าสังคม อารมณ์ดี มีความประนีประนอม มักจะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความสามารถในการประสานงานที่ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถรองรับแรงกดดันที่เกิดจากการบริหารงานในสถานศึกษา

ขอบคุณครับ

